HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

SHAS MOZNAIM

[1]אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם וכיון [א]שבא דוד באתה תפלה שנאמר [2]והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי [ב]וכיון שבאת תפלה באת עבודה שנאמר עולותיהם וזבחיהם לרצון על מזבחי [ג]וכיון שבאת עבודה באתה תודה שנאמר [3]זובח תודה יכבדנני ומה ראו לומר ברכת כהנים אחר הודאה דכתיב [4]וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים אימא קודם עבודה לא ס"ד דכתיב וירד מעשות החטאת וגו' מי כתיב לעשות מעשות כתיב ולימרה אחר העבודה לא ס"ד דכתיב זובח תודה מאי חזית דסמכת אהאי סמוך אהאי מסתברא עבודה והודאה חדא מילתא היא [ד]ומה ראו לומר שים שלום אחר ברכת כהנים דכתיב [5]ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם ברכה דהקב"ה שלום שנאמר [6]ה' יברך את עמו בשלום וכי מאחר [א]דמאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו תפלה על הסדר שמעון הפקולי מאי הסדיר °שכחום וחזר וסדרום °מכאן ואילך אסור לספר בשבחו של הקב"ה [ב]דא"ר אלעזר מאי דכתיב [7]מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאה למלל גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהלתו אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן המספר בשבחו של הקב"ה יותר מדאי נעקר מן העולם שנאמר [8]היסופר לו כי אדבר אם אמר איש כי יבלע דרש ר' יהודה איש כפר גבוריא ואמרי לה איש כפר גבור חיל מאי דכתיב [9]לך דומיה תהלה סמא דכולה משתוקא כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא [ג]מלה בסלע משתוקא בתרין: **קראה על פה לא יצא וכו':** מנלן אמר רבא אתיא זכירה זכירה כתיב הכא [10]והימים האלה נזכרים וכתיב התם [11]כתב זאת זכרון בספר מה להלן בספר אף כאן בספר וממאי דהאי זכירה קריאה היא דלמא עיון בעלמא לא סלקא דעתך [ד](דכתיב) [12]זכור יכול בלב כשהוא אומר [13]לא תשכח הרי שכחת הלב אמור הא מה אני מקיים זכור בפה: **קראה תרגום לא יצא וכו':** היכי דמי אילימא דכתיבה מקרא וקרי לה תרגום היינו על פה לא צריכא דכתיבה תרגום וקרי לה תרגום: **אבל קורין אותה ללועזות בלעז וכו':** והא אמרת קראה בכל לשון לא יצא רב ושמואל דאמרי תרווייהו בלעז יווני היכי דמי אילימא דכתיבה אשורית וקרי לה יוונית היינו על פה א"ר אחא א"ר אלעזר שכתובה בלעז יוונית וא"ר אחא א"ר אלעזר מנין שקראו הקב"ה ליעקב אל שנאמר [14]ויקרא לו אל אלהי ישראל דאי סלקא דעתך למזבח קרא ליה יעקב אל ויקרא לו יעקב מיבעי ליה אלא ויקרא לו ליעקב אל ומי קראו אל אלהי ישראל מיתיבי קראה גיפטית עברית עילמית מדית יוונית לא יצא הא לא דמיא אלא להא [ה]גיפטית לגיפטים עברית לעברים עילמית לעילמים יוונית ליוונים יצא אי הכי רב ושמואל אמאי מוקמי לה למתני' בלעז יוונית לוקמה בכל לעז [אלא מתניתין כברייתא] וכי איתמר דרב ושמואל בעלמא איתמר [ו]רב ושמואל דאמרי תרווייהו [ה]לעז יווני לכל כשר והא קתני יוונית ליוונים אין לכולי עלמא לא אינהו דאמור כרשב"ג דתנן [ו]רשב"ג אומר אף ספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית ולימרו הלכה כרשב"ג אי אמרי הלכה כרשב"ג הוה אמינא הני מילי שאר ספרים אבל מגילה דכתיב בה [15]ככתבם אימא לא קמ"ל: **והלועז ששמע אשורית יצא וכו':** והא לא ידע מאי קאמרי מידי דהוה אנשים ועמי הארץ מתקיף לה רבינא אטו אנן [16]האחשתרנים בני הרמכים מי ידעינן אלא מצות קריאה ופרסומי ניסא הכא נמי מצות קריאה ופרסומי ניסא: **קראה סירוגין יצא וכו':** לא הוו ידעי רבנן [ז]מאי סירוגין שמעוה לאמתא דבי רבי דקאמרה להו לרבנן דהוי עיילי פסקי פסקי לבי רבי עד מתי אתם נכנסין סירוגין סירוגין לא הוו ידעי רבנן מאי חלוגלוגות שמעוה לאמתא דבי רבי דאמרה ליה להוא גברא דהוה קא מבדר פרפחיני עד מתי אתה מפזר חלוגלוגך לא הוו ידעי רבנן מאי [17]סלסלה ותרוממך שמעוה [ח]לאמתא דבי רבי דהוות אמרה להוא גברא דהוה מהפך במזייה אמרה ליה עד מתי אתה מסלסל בשערך לא הוו ידעי רבנן מאי [18]השלך על ה' יהבך אמר רבה בר בר חנה זימנא חדא הוה אזילנא בהדי ההוא טייעא וקא דרינא טונא ואמר לי שקול יהביך ושדי אגמלאי לא הוו ידעי רבנן מאי [19]וטאטאתיה במטאטא השמד שמעוה לאמתא דבי רבי דהוות אמרה לחברתה שקולי טאטיתא וטאטי ביתא ת"ר קראה סירוגין יצא

סירוסין

אחר ישובו בני ישראל. אחר ישובו לבית המקדש ובקשו הקב"ה ואת דוד מלכם: **זובח תודה.** אחר זביחה תן הודאה: **וירד מעשות החטאת והעולה וגו': חדא מילתא היא.** אף הודאה עבודה של מקום הוא: **אסור לספר.** בקביעות ברכה: **למי שיכול.** ואין מי שיכול לספר את כולו לפיכך אין נראה לספר מדעתו אלא את מה שתקנו חכמים: **היסופר לו כי אדבר.** הכי דריש ליה היסופר שבחו כולו כי ארבה לו דברי שבח אם אמר לעשות כך כי יבולע: **סמא דכולה משתוקא.** מבחר כל הסממנין היא השתיקה שלא להרבות דברים והיינו לך דומיה תהלה: **מלה בסלע משתוקא בתרין.** אם תרצה לקנות הדבור בסלע תקנה השתיקה בשתים: [ט] **קראה תרגום בכל לשון.** זו ואין צ"ל זו קתני: **מיתיבי.** לרב ושמואל דקתני הכא יוונית לא יצא: **הא לא דמיא.** תירוצא הוא: **גיפטית לגיפטים יצא.** והכי נמי תנן במתני' ללועזות בלעז: **עברית.** לשון עבר הנהר: **עילמית.** לשון עילם (א): **מתני' כברייתא.** זו מיתוקמא קראה בכל לשון דקתני מתני' לא יצא כגון גיפטית למדיים ומדית לגיפטים אבל קורין אותו ללועזות בלעז איש כלשונו: **ופרסומי ניסא.** אע"פ שאין יודעין מה שומעין שואלין את השומעין ואומרין מה היא הקרייה הזו ואיך היה הנס ומודיעין להן: **לא הוו ידעי רבנן.** תלמידי רבינו הקדוש: **חלוגלוגות.** מין ירק הוא ושנוי בכמה מקומות במשנה ובברייתא: **פרפחיני.** פירקקל"י בלע"ז: **מסלסל בשערך.** למדנו שהסלסול לשון חיפוש והיפוך: **טאטיתא.** אישקופ"א בלע"ז:

סירוסין

דאי סלקא דעתך למזבח קרי ליה יעקב אל. (ב) נראה דהכי נמי כתיב (שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי ויקרא לו ה' שלום (שופטים ו) ומתרגמי' ופלח וגלי מ"מ יש לומר דהתם על שם הנס ועל שם השלום שאירע להן היו קוראין למזבח כן אבל הכא ליכא שום מעשה שנוכל לומר שע"י כן קראו יעקב אל ואם איתא שיעקב קראו אל הוי ליה לפרושי להדיא:

נקוט

מסורת הש"ס

א) [לעיל יז:], ב) מכות י. הוריות יג:, ג) בערוך [ערך מל ח] גרס מילה בסלע משתוקא כאבן טבא, ד) [צ"ל דתניא], ה) [עי' תוספות לעיל ט. ד"ה כאן במגילה], ו) לעיל ח:, ז) ר"ה כו:, ח) [ר"ה שם ע"ש נזיר ג.], ט) [שייך במשנה דלעיל יז.],

◆

גליון הש"ס

גמרא שכחום וחזר וסדרום. לעיל דף ג ע"א סוכה דף מד ע"א: שם מכאן ואילך אסור לספר. עיין לקמן דף כה ע"א:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עילמית לשון עילם הס"ד ואח"כ מה"ד לוקמה בכל לע"ז ומתניתין וכו' וקראה: (ב) תוספות ד"ה דאי ס"ד וכו' יעקב אל ואף על גב דהכי נמי כתיב ויקרא שמו ה' נסי:

◆

לעזי רש"י

פירקקל"י [פולפיי"ר]. רגלה, חלגלוגה (עשר-בר).

אישקופ"א [אישקוב"א]. מטאטא.

◆

מוסף רש"י

אף ספרים לא התירו. להם לשון אחר חוץ מלשון הקודש (לעיל ח:). **פסקי פסקי.** לפרקים שאין נכנסין יחד (ר"ה כו:). **חלוגלוגות.** ששנינו בפ"ק דיומא (יח.) כל שבעת הימים לא היה אוכל השום והחלגלוגות (ר"ה שם). **פרפחיני.** ירק שקורין עורקקל"י (שם). **סלסלה.** חפוש והפך במטמונים של תורה (שם). **במזייה.** בשערו (דברים לב כד). **וקא דרינא טונא.** נושא משוי (ר"ה כו:).

◆

רבינו חננאל

ואחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' [אלהיהם] ואת דוד מלכם. ואחריה **תפלה** [ואחריה] עבודה, שנא' [והביאותים אל הר קדשי] ושמחתים בבית תפלתי עולותיהם וזבחיהם לרצון. אחר עבודה הודאה, שנאמר זבח תודה יכבדנני. אחריהן ברכת כהנים, שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וגו' מלמד שעשה החטאת ואחר כך בירך את העם. אחר ברכה **שלום,** שנא' ואני אברכם, וברכת הק'ב"ה הוא שלום, שנא' ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. מיכן **ואילך** אסור לספר בשבחו של הק'ב"ה, שנאמר מי ימלל גבורות ה' וגו'. למי נאה למלל גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהילתו. **אמר ר' אלעזר** כל המספר בשבחו של הק'ב"ה יותר מדיי נעקר מן העולם. שנאמר אם אמר איש כי יבולע. **וכתיב** לך דומיה תהלה אלהים בציון, כלומר הדומיה היא תהילתך. סמא דכולא, משתוקא. מילה בסלע, ומשתוקה בתרתי. **קראה על פה לא יצא.** דאתיא זכירה זכירה, כתיב הכא נזכרים ונעשים, וכתיב התם כתוב זאת זכרון בספר, ופרישנא זכור בפה מה שכת'וב בספר. **קראה תרגום,** אוקימנה בשכתובה תרגום וקראה תרגום **לא יצא.** וכל שכן אם כתובה אשורית וקראה תרגום, דהיינו על פה. **בכל לשון לא יצא. אבל קורין אותה ללעוזות בלעז.** ואוקמוה רב ושמואל בשכתובה בלעז יווני וקורין אותה ללעוז יוני. **ואותבינן** עליהו, קראה גיפטית עיברית עולמית מדית יוונית בכל לשון לא יצא. **ופרקינן** לא דמיא מתניתין אלא לסיפא, גיפטית לגיפטים עיברית לעברים יוונית ליוונים יצא. **אי הכי** רב ושמואל לוקמה מתניתין בכל לעז. **אין מתניתין כברייתא,** ודרב ושמואל בעלמא איתמר ואליבא דרבן שמעון בן גמליאל דאמר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית, אמרו בלעז יוונית לכל כשר, דיוונית לרבן שמעון בן גמליאל כאשורית לתנא קמא היא. **וקיימא לן** כמתניתין וכפירושא דברייתא. **והלעוז** ששמע **אשורית** אע"ג דלא ידע מאי קאמרי **יצא.** מאי טעמא דהא איכא מצות קריאה ופרסומי ניסא וכגון [נשים] ועמי הארץ דלא ידעין פירוש אחשדרפנים בני הרמכים א), אפילו הכי נפקין ידי חובתן. **קראה סירוגין יצא.** פי' פיסקי פיסקי, כגון שקורא ומפסיק ביני ביני וחוזר ומתחיל ממקום שפסק. **סלסלה,** פירוש הפוך בה והפך בה, כלומר התעסק בתורתך תמיד. **מטאטא,** [מכבד] שמכבדין בו הבית. **יהבך,** המשאוי שלך. **ת"ר** קראה סירוגין יצא, כדאמרינן.

א) נראה מזה קצת דגי' אחרת היה לרבינו בגמ' דדוקא ע"ה הוא דלא ידעי הפירוש של האחשתרנים וצ"ע.

עין משפט נר מצוה

א [טור א"ח סימן קיט]:

ב [טור שם סימן קכ]:

ג [שם סי' קכא]:

ד [שם סי' קכב]:

טו ה מיי' פ"ב מהל' מגילה הלכה ד סמג עשין ד טוש"ע א"ח סימן תרל סעיף ט:

ו [מיי' שם הלכה ג]:

◆

תורה אור השלם

1. אַחַר יָשֻׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם וּפָחֲדוּ אֶל יְיָ וְאֶל טוּבוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים: הושע ג ה

2. וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים: ישעיהו נו ז

3. זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים: תהלים נ כג

4. וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים: ויקרא ט כב

5. וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם: במדבר ו כז

6. יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: תהלים כט יא

7. מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ: תהלים קו ב

8. הַיְסֻפַּר לוֹ כִּי אֲדַבֵּר אִם אָמַר אִישׁ כִּי יְבֻלָּע: איוב לז כ

9. לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם נֶדֶר: תהלים סה ב

10. וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים וְזִכְרָם לֹא יָסוּף מִזַּרְעָם: אסתר ט כח

11. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב זֹאת זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר וְשִׂים בְּאָזְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּי מָחֹה אֶמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם: שמות יז יד

12. זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: דברים כה יז

13. וְהָיָה בְּהָנִיחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְךָ מִכָּל אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא תִּשְׁכָּח: דברים כה יט

14. וַיַּצֶּב שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: בראשית לג כ

15. קִיְּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל זַרְעָם וְעַל כָּל הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה: אסתר ט כז

16. וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים: אסתר ח י

17. סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבֵּדְךָ כִּי תְחַבְּקֶנָּה: משלי ד ח

18. הַשְׁלֵךְ עַל יְיָ יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק: תהלים נה כג

19. וְשַׂמְתִּיהָ לְמוֹרַשׁ קִפֹּד וְאַגְמֵי מָיִם וְטֵאטֵאתִיהָ בְּמַטְאֲטֵא הַשְׁמֵד נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת: ישעיהו יד כג